

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 113 TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67 UPRAVE 28-67 POSTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, petek 19. maja 1939

NAROCNINA NA MESEČ: Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena din 1-

Energičen nastop demokracij

Velika Britanija, Francija in Zedinjene države izkrcale svoje čete v Amoiu in prisilile Japonce, da so se umaknili iz mednarodne koncesije — Odklonjene japonske zahteve

HONGKONG, 19. maja. Prvič v razvoju mednarodnih dogodkov zadnjih let se je sedaj zgodilo, da so se tudi demokracije vlesile poslužile metode izvršenega dejstva in prešle od diplomatskih protestov do dejanj. Pred dnevi so japonske čete brez vsake napovedi zasedle mednarodno koncesijo v Amoiu na Kitajskem otoku Kulangsu, ki leži v zalivu pred Čangčovem v provinci Fukjen. Vlade Velike Britanije, Francije in Zedinjenih držav Severne Amerike so proti japonski zasedbi protestirale v Tokiu, ker pa protest ni nič zalegel, so poslale v Amoi svoje bojne ladje in čete, ki so vkorale v koncesijo in istisnile iz nje Japonce. Japonci so se mirno vdali in se umaknili.

SOLIDARNA AKCIJA DEMOKRACIJ
HONGKONG, 19. maja. Japonci so zasedli pretekli teden mednarodno koncesijo v Amoiu na otoku Kulangsu pod pretvezo, da morajo zaščiti tamkaj živeče Japonce in njim priljazne Kitajce, ker obstaja nevarnost novih atentatov s strani kitajskih nacionalistov. Čim so bili v posesti koncesije, so zahtevali tako soudeležbo v upravi, da bi postali dejansko le oni gospodarji koncesije. Zastopniki Velike Britanije, Francije in Zedinjenih držav so o tem brzojavno obvestili svoje vlade, ki so poslale japonski vladi v Tokio protestne note, odbile japonske zahteve in poslale pred Amoi več bojnih ladij. Prispel je tudi sir Noble Percy, vrhovni poveljnik vsega velobritanskega bojnega brodogoja na Daljnem vzhodu. Sir Percy je takoj po prejetih navodilih odredil izkrcanje angleških, francoskih in angleških mornarjev, kar je Japonce prisililo, da so se umaknili iz koncesije in pričeli sploh zapuščati otok Kulangsu. Ta prvi popolnoma solidarni in energični korak demokratskih vlesil je napravil na vsem Daljnem vzhodu velik utis, ker dokazuje, da je čas popuščanja končan.

JAPONSKA SE JE VKLONILA
TOKIO, 19. maja. Namestnik japonske

ga zunanjega ministra Savada je včeraj obvestil angleškega veleposlanika v Tokiu Roberta Craigieua, da so dobile japonske mornariške čete nalog, naj takoj zapuste mednarodno koncesijo v Amoiu in postopoma zapuste otok Kulangsu. V noči od srede na četrtek so se prvi oddelki japonskih mornarjev že vkrcali na svoje ladje in odpotovali.

ODKLONJENE JAPONSKE ZAHTEVE

TOKIO, 19. maja. Vlade Zedinjenih držav, Velike Britanije in Francije so izročile v japonskem zunanjem ministrstvu po svojih veleposlanikih odgovore na japonsko zahtevo po reviziji statuta v Šanghajski, amoijski in drugih koncesijah, po kateri bi dobili v njih Japonci premoč. Vsi trije odgovori so odklonilni. Najbolj energičen je odgovor Zedinjenih držav, v katerem se naglašja, da bi bilo mogoče ugoditi japonskim željam šele tedaj, ko bi se obnovile na Daljnem vzhodu normalne razmere, pa tudi tedaj le na podlagi diplomatskega sporazuma in brez vsakega pritiska.

Zapiski

Mackenzie King

V sredo dopoldne je z zamudo, ki jo je povzročilo neugodno vreme na Atlantskem oceanu, pristala ladja »Empress of Australia« v Quebecu v Kanadi, in izkrcala

angleškega kralja Jurija VI. ter kraljico Elizabeto, ki sta prišla prvič po nastopu vlade na obisk v ta velik in bogati dominion. Kanada ju je sprejela z vsemi častmi in velikanskim navdušenjem, saj prihajata najvišja predstavnika svetovnega velikobritanskega imperija v Ameriko prav v času, ko so zbrani nad staro Evropo temni oblaki. V imenu dominiona Kanade ju je prvi sprejel in pozdrvil ministrijski predsednik Mackenzie King. Sedanjega kanadskega premierja spada med najodličnejše politike imperija. Rojen je bil leta 1874. v kanadskem Berlinu, studiral je pravo, umetnostno zgodovino in nazadnje še politično ekonomijo na univerzah v Torontu in Chicagu, se nato posvetil politiki, bil časnikar in l. 1909. prvi poslanec v kanadskem parlamentu. L. 1909—1911 je bil minister za delo, pozneje državni tajnik za zunanje zadeve, kot vodja liberalne stranke nato več časa v opoziciji. L. 1935. je bil postal predsednik vlade, kar je še vedno, obenem pa tudi predsednik tajnega sveta. Dvakrat je bil podpredsednik sveta Zvezne narodov in napisal je več političnih ter znanstvenih knjig.

Nemci in snubljenje Turčije

Odločujoči činitelji v Berlinu izjavljajo, da so prizadevanja Angležev in Francozov okrog Turčije samo dokaz o njihovem neuspehu na jugovzhodu Evrope. Tako so svojo obroč obrzoževanja prestavili z Balkana na turška tla. Vsak poizkus izkoriščanja katerega koli dela jugovzhodne Evrope po Turčiji in njenih zaveznikih pa bosta smatrali Italija in Nemčija za sovražni akt in iz tega izvajali konsekvence. (Dunav).

Holandski glas o kolonijah

Utrechtski vseučiliški profesor dr. Vester je te dni predaval o kolonijah in med drugim poudaril, da ni za vrnitev nemških kolonij nikakih pravnih zadrokov. »Nasprotno, Nemčija ima pravno pravico, zahtevati kolonije, slonečo na temelju zgodovinskega razvoja Rajha kot kolonialne sile. Nemčija je izvršila priznano kolonizacijsko pionirsko delo. Zato nemški prestizj zahteva, da se vrnejo Rajhu kolonije, kar bo koristilo tudi utrditvi svetovnega miru.«

Slovaška in nemška vojska

Na predvečer prvega svečanega predzida slovaške vojske je priredil slovaški minister narodne obrambe Čatloš gala večerjo na čast nemškemu generalom. V pozdravnem nagovoru je Čatloš naglašal, da ta sestanek dokazuje tovariško sodelovanje slovaške in nemške vojske. — General Barckhausen je odgovoril, da je srečen, da more biti Nemčija Slovaški pri reševanju njenih vojaških zadev svetovalka in sodelavka. (Slovak Press).

Madžarske volitve in Slovaki

»Slovenska svoboda« iz Prešova poroča, da po se madžarske oblasti odločile, da pri bližnjih volitvah Slovakom ne bodo dovolile kandidirati. Tako bo slovaška manjšina na Madžarskem, ki šteje 600.000 ljudi, ostala brez zastopnika v budimpeštanskem parlamentu.

Vihar zaradi bele knjige

ANGLESKA ODLOCITEV O NADALJNI USODI PALESTINE JE RAZBURILA TAKO ZIDE KAKOR ARABCE. —

JERUZALEM, 19. maja. Objava bele knjige o postopni desettletni osamosvojitvi Palestine je nalezela tako pri Zidih kakor Arabcih na odtujen odpor. Vrhovni arabski svet se je sestal sinoči in sprejel resolucijo, v kateri zavrača določila bele knjige, posebno še glede na to, da je omogočena nadaljnjim 75 tisoč Zidom priselitve v Palestino. Naravnost razočarani so pa Zidje, ker jim je odvzeta možnost, da bi postala Palestina samostojna židovska država in ker bodo po novih določilih ostali vedno manjšina, do katere bo arabska večina trajno sovražno razpoložena. Arabci in Zidje so začeli večerj generalno stavko. Popoldne je vprizorila židovska mladina v Jeruzalemu velikanske demonstracije. Nastopili je morala policija s šlemi, in šele proti večeru se ji je posrečilo, potisniti demonstrante v židovsko četrt, kjer so v naglici postavili žične ovire. Doselej je bilo na židovski strani 39 ranjenih, na angleški pa trije orožniki. V Tel Avivu je demonstriralo sto tisoč, v Haifi 20 tisoč Zidov. Arabci se pritožujejo, da so njih težnje premalo upoštevane. Egiptski ministrijski predsednik je izjavil, da je angleška bela knjiga prezrla tudi interese egiptskih Arabcev, ki zato odklanjajo nove šoločbe. Zidje pozivajo cioniste vsega sveta na pomoč. V Južni Afriki je veliko židovsko zborovanje v Bloemfonteinu zavrnilo angleško politiko v Palestini. Ameriški židovski tisk ne prikriva ogorčenja zaradi postopanja Angležev v palestinskem vprašanju.

JERUZALEM, 19. maja. Vso noč so se nadaljevale v Jeruzalemu ostre demonstracije Zidov, ki imenujejo belo knjigo črno, proti angleški policiji. V teku noči je naraslo število ranjenih na strani policije na 42, na strani Zidov pa na sto.

JERUZALEM, 19. maja. Vso noč so se izvršene velike priprave. Vse mesto je v morju zastav in od vseh strani države so prispeli stotisoči ljudi, da se udeležijo te ogromne prireditve. Slavnosti se udeležijo tudi vsi tuji diplomatski zastopniki in vojaški atašei. Iz tujine je prišlo 125 častniških poročevalcev.

Proslava Francove zmage

DANES SE JE PRICELA ZE TOLIKOKRAT ODGODENA VLIKA PROSLAVA SLAVNOSTNEGA VKORAKANJA GENERALA FRANCA V MADRID

MADRID, 19. maja. Sinoči opolnoči so se pričele velike oficelne dvodnevne svečanosti vkorakanja čet gen. Franca v Madrid. Razdeljene so na vojaški, diplomatski in bogoslužni del. Udeležili se jih 220.000 vojakov, od teh 15.000 Italijanov in 2800 Nemcev. Za proslavo so bile

izvršene velike priprave. Vse mesto je v morju zastav in od vseh strani države so prispeli stotisoči ljudi, da se udeležijo te ogromne prireditve. Slavnosti se udeležijo tudi vsi tuji diplomatski zastopniki in vojaški atašei. Iz tujine je prišlo 125 častniških poročevalcev.

Posredovalna vloga Francije

POGAJANJA MED ANGLIJO IN SOVJETSKO RUSIJO SE BODO NADALJEVALA PO DIPLOMATSKI POTI OB POSREDOVANJU FRANCIE. —

LONDON, 19. maja. Nasprotni pričakovanju, da bo angleška vlada v smislu sklepa kabinete seje v sredo odpodstala že proti večeru odgovor angleške vlade na ruske predloge, je bilo naknadno sklenjeno, da vlada odgovora ne pošlje v Moskvo, ampak ga izroči ruskemu veleposlaniku in se bodo odteje pogajanja na

daljevala po diplomatski poti, ker je hitrejša. V Londonu vlada glede sklenitve angleško-ruske zvezne pogodbe slej ko prej optimizem in prepričanje, da se bodo pogajanja pozitivno končala, zlasti zaradi tega, ker je prevzela sedaj Francija vlogo posredovalca med Moskvo in Londonom. Kakor se izve, je poslala franco-

ska vlada angleški vladi sedaj nove posredovalne predloge za sporazum z Rusijo. Predloge je odnesel v London veleposlanik Corbin. Vsečina ni znana.

LONDON, 19. maja. London je zadnje dni glede angleško-ruskih pogajanj center pozornosti. Foreign Office je v stalnih stikih s sovjetskim veleposlanikom v Londonu, Majskim. Danes bo tudi važna napovedana zunanje-politična debata v angleškem parlamentu o angleško-ruskih pogajanjih. Jutri odpotuje Majski v Pariz, kjer se sestane s sovjetskim veleposlanikom Suricem, na kar odpotuje v Zenevo, kjer bo predstavljal svojo vlado.

LONDON, 19. maja. Jutri prišpe angleški zunanji minister viscount Halifax v Pariz, kjer se sestane z Daladierjem in Bonnetom, s katerim nato odpotuje v Zenevo.

Pred podpisom italijansko-nemške zveze

RIM, 19. maja. Ves italijanski tisk razpravlja o nedeljskem podpisu italijansko-nemške politične in vojaške pogodbe. Listi naglašajo, da potuje grof Ciano sedaj že petič v Berlin. Tudi v političnih krogih prisojajo Cianovem obisku v Nemčiji velik pomen. Grof Ciano bo odpotoval v Berlin jutri, podpis pogodbe pa bo v nedeljo, dne 21. t. m.

Nordijski nenapadalni pakti

BERLIN, 19. maja. Glede na razlago Hitlerja, da je Nemčija pripravljena na sklenitev nenapadalnih paktov, so imele nordijske države zadevna pogajanja. — Danska se je že izrazila pripravljeno, pristopiti k takšnemu paktu. Švedska in Norveška se ne čuti od nikogar ogroženi in poudarjata svojo nevtralnost. Prav kakor Finska, ne smatrate za potrebno, razpravljati še nadalje o nenapadalnem paktu. Pač pa bosta podpisali nenapadalni pakt z Nemčijo že v kratkem Estonika in Litva.

POLEMKA ZARADI SIDORJA.

BRATISLAVA, 19. maja. Zadnje dni je nastal med glasilom nemške manjšine v Bratislavi in slovaškimi listi oster besedni dvoboj. Nemški list je očital bivšemu ministru Sidorju, da je prejemal denar iz tujine, slovaški tisk pa to ostro zavrača.

Maribor, 19. maja.

Dasi sta hodili Nemčija in Italija že doslej skupna zunanje-politična pota, sodelovanje med Berlinom in Rimom vendarle ni bilo tako soglasno in brezpogojno, da bi moglo veljati kot nekaj nespremljivega. Se v sudelstvem in potem češkem, slovaškem in ukrajinskem vprašanju stališče Berlina in Rima ni bilo stoddostno identično. Zato ni moglo čisto presenečati, da se nedavno angleško in deloma tudi francosko upanje, da bo v ugodnem trenutku mogoče Italijo z delno ugodljivo njenim aspiracijam ločiti od Nemčije in jo vsaj neutralizirati, ako ne celo pripeljati v nasprotni tabor. Sele načelna sklenitev politične in vojaške zveze med Rimom in Berlinom je te kalkulacije dokončno pokopala.

Ako so ob sklenitvi te zveze, ki bo formalno šele podpisana, skušali na zahodu Evrope omalovaževati njen pomen z dokazovanjem, da položaja bistveno nič ne spreminja, kar je potrdilo tisto, kar je obstajalo, to zatiranje ni bilo točno ali vsaj ne iskreno. Prav v Londonu in Parizu so bili s tem prikrajšani za kalkulacijsko postavko, ki je bila vselej uporabljana v rezervnih računih. Sedaj jo je treba dokončno vpisati med izgube in se po tem ravnati pri vseh nadaljnjih akcijah. Os Berlin-Rim je stvarnost emote in Nemčija ter Italija sta združeni za „zmagao ali pogin“, kakor smo slišali iz komentarjev milanskega sestanka. V primeru vojne bodo morali na nasprotni strani računati z enotno fašistično-nacionalnosocialistično fronto, segajočo od Severnega morja do puščav Afrike. Pa tudi brez vojne bo za vsako bodočo akcijo Italije stala v celoti Nemčija, za vsako akcijo Nemčije pa Italija.

Italija se je dolgo obotavljala, skleniti obvezno politično in vojaško zvezo z Nemčijo, veljavno za vse primere, toda razvoj mednarodnopolitičnega položaja po novi orientaciji Velike Britanije jo je prepričal, da je treba strniti sile in zaigrati brez oklevanja na eno karto, kajti besede, ki jih je izrekel Hitler, da bi pomenil zlom fašizma v Italiji tudi zlom nacionalnega socializma v Nemčiji, veljajo sedaj v enaki meri za Italijo: zlom nacionalnega socializma bi pomenil tudi zlom fašizma. Pri tem pa seveda ni treba razumeti tega čisto dobesedno. Fašizem v Italiji in nacionalni socializem v Nemčiji bi kot režima lahko tudi prestala zlom enega ali drugega, odzveza pa bi bila nadaljnja možnost nove zunanje-politične dinamike in s tem realizacija velikih načrtov nove ureditve sveta po fašističnih ali nacionalnosocialističnih načrtih.

S sklenitvijo pakta je taka eventualnost izključena: fašizem in nacionalni socializem bosta ali oba zmagala in v celoti uresničila svoje načrte, ali pa bosta skupno propadla. Ta zavest daje odločnost, ki more iti do zadnje skrajnosti. Da bo ta odločnost tudi zares uresničena, o tem ne more biti nobenega dvoma, pa naj se dogodki razvijajo tako ali drugače. Trenutna taktiziranja in pavziranja nas ne smejo zavajati do napačnih sklepov. Prav tako se ne smejo na zahodu vdajati iluzijam, da bi utegnile nastati med Rimom in Berlinom večje divergenca zaradi Poljske ali katerega drugega problema. Italija je res bila v tesnih prijateljskih zvezah s Poljsko in je pripravljena zato še sedaj igrati vlogo posredovalca med Varšavo in Berlinom, toda tisto, kar more Rim svetovati Varšavi, ne more biti kaka čisto nova kombinacija, ampak le priporočitev zadovoljive nemških želj. Ako Poljska teje nasveta ne bi sprejela, ugasne italijansko-poljsko prijateljstvo avtomatično v korist italijansko-nemške usodne povezanosti. V sedanjem mednarodnem položaju sentimentalnosti niso mogoče.

Pogodba med Nemčijo in Italijo je pa dala na drugi strani vzpodbudo Angliji in Franciji za pospešitev izgradnje tako imenovanega varnostnega sistema. Kakor so pokazale Chamberlainove, Daladierjeve in druge izjave, se je zveza med zahodnima velesilama in Poljsko po Milanu še znatno poglobila, le nekaj dni nato je bila

Britska suverena v Ameriki

POTOVANJE IZ QUEBECA V MONTREAL V KANADI. PRIPRAVE ZA SPREJEM V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

MONTREAL, 19. maja. Angleška kraljevska dvojica je prispela včeraj na svoji triumfalni poti iz Quebeca v Montreal. V čast njima je bilo izstreljenih 21 strel. V odprti kočiji, ki ji je sledila dolga kolona voz, sta se podala ob velikanskih manifestacijah v federalni kapitol, na kar je bil svečani banket v hotelu Windsor, na katerem so bili izrečeni važni govori, ki so potrdili dejstvo, da bo Kanada v primeru vojne korakala na strani Anglije.

NEWYORK, 19. maja. Državni departement je včeraj izdal definitivni program sprejema angleške kraljevske dvojice v USA. Dne 6. junija sprejmeta ameriški

zunanj minister Cordell Hull in soproga angleškega kralja in kraljico na kanadski mejni pri Niagarskih slapovih. Navzočni bodo tudi člani kabineta. Dne 8. junija ob 11. uri dopoldne bosta sprejela angleška suverena prezident Roosevelt in soproga. Na kolodvoru bodo poleg njih navzočni vsa vlada, najvišje sodišče in odbor kongresa ter poslanci angleških dominionov. Po reviji čet sledi sprejem v Beli hiši, na kar bo Garden Party na vrtu angleškega veleposlanstva. Prihodni dan bo sprejem angleške kolonije, na kar odpotujeta v New York na svetovno razstavo.

Francija utrjuje Madagaskar

PRISTANIŠČE DIEGO SUAREZ BO POSTALO DRUGI SINGAPOORE INDIJSKEGA OCEANA.

PARIZ, 19. maja. Francoska vlada spreminja veliki otok Madagaskar v Indijskem oceanu v novo, zelo močno pomorsko in letalsko oporišče, ki bo obvladalo velik del oceana. V teku so zlasti velika dela v pristaniščih, posebno v Diegu Suarezu in Tamatavi. Pristanišča se razširjajo in utrjujejo. Pristanišče Diego Suarez na severu otoka, ki ima izredno ugod-

no in varno lego, bo postalo v kratkem nekakšen drugi Singapore Indijskega oceana. Zgraditve pomorskih in letalskih oporišč na Madagaskarju bi pomenilo v eventualni vojni zelo mnogo. S tem bi bila zaprta tudi južna pot okoli Afrike v italijansko Somalijo in s tem v Abesinijo.

Mussolini na Maggorskem jezeru

TURIN, 19. maja. Mussolini je na potovanju po Piemontu pregledoval dalje utrdbe na francoski meji in pri tem dopel do južne obale Lago Maggiora.

RIM, 19. maja. Tisk poudarja važnost, ki jo ima istočasni pregled francoske fronte po Mussoliniju in Hitlerju. Tržaški »Piccolo« poudarja, da morajo biti zahodne sile prepričane, da se totalitarne države ne bodo pustile motiti tudi v primeru, da sploh pride do francosko-angleško-ruskega zavezištva. »Messaggero« naglašja, da je nemška zahodna meja nezavetna.

Hitlerjeva inspekcija

BERLIN, 19. maja. Hitler je včeraj pregledaval trdnjavske pas južno od Mosele, v okolici Karlsruha. V trdnjavskem pasu so ponekod vzdali najtežje obrambne naprave, ki tudi po številu prekašajo naproti težje francoske utrdbe. Med nemškimi okopi so še posebni obrambni betonski zidovi, na katerih se bo po izjavi strokovnjakov razbil vsak poizkus napredovanja. Zaledje trdnjavskega pasu ima izvrstne obrambne naprave, ki so tesno povezane s sprednjimi linijami.

Nemški ob'ski v Romuniji

BUKAREŠTA, 19. maja. Trenutno se mudi v Romuniji šest nemških misij, tri so v Bukarešti, tri v Cluju. Po državi potujejo tudi nemški inženirji. Najavljeni so dalje izleti KDF v poletju. V maju je prišlo še 4000 nemških dijakov-potnikov v Romunijo. V Berlinu tolmačijo to kot prve posledice nemško-romunske trgovinske pogodbe.

BUKAREŠTA, 19. maja. Nemški zunanji minister Ribbentrop, ki bi imel 24. maja vrniti Gafencov obisk v Berlinu, je potovanje v Bukarešto odgodil za nedoločen čas.

Govor generala Eppa

DUNAJ, 19. maja. General v. Epp je imel včeraj pred spomenikom princa Evgena, zmagovalca Turkov pri Mohaču in Beogradu, kratek, pa tembolj globoko občuten govor o nemških zahtevah po kolonijah. Dejal je, da je treba odstraniti še zadnje sledove versajske mirovne pogodbe in vrniti Nemčiji, kar ji je bilo v prekmorskih deželah ugrabljeno.

sklenjena še zveza s Turčijo in na vrsti je sedaj ona s sovjetsko Rusijo. Morda bodo sledile v kratkem še druge podobne zveze, in tako bomo morda že v najkrajšem času doživeli, da bo Evropa določeno razdeljena na dva velika nasprotna tabora. Ko bo ta grupacija dokončno dovršena, bo na-

Domači zapiski

Koliko je Nemcev v Sloveniji?

L. 1910. je bilo na ozemlju sedanje Slovenije 87.304 Nemcev. Na bivšem Kranjskem je število Nemcev stalno padalo, v štajerskih mestih je njih priliv po umetnem priseljevanju naraščal. Ko se je ustanovila Jugoslavija, so nemški uradniki, častniki, profesorji in drugi z družinami posejmi odšli. V ljudskem štetju l. 1921. se je prijaviło na ozemlju dravske banovine samo še 41.362 Nemcev, z družinami vred. L. 1931. je bilo v Sloveniji 1.101.815 Slovencev in le še 25.054 Nemcev. Raztreseni so po mestih, kjer se udeležujejo po večini kot trgovci in v raznih svobodnih poklicih. Na kočevski okraj, kamor so prišli Nemci kot kolonisti v 14. stoletju, je odpadlo 8665 Nemcev, od teh je 5600 čistih Nemcev, ostali so iz mešanih zakonov. V Mariboru je bilo l. 1931. 2040 Nemcev, v Ljubljani 1326, v Celju 359, v Ptujju 283. Nemci predstavljajo tedaj v Sloveniji le nekaj nad dve stotinki prebivalstva.

Če bi UO dala odločno besedo...

Hrvatska javnost si zaradi zadržanja prvakov srbijske opozicije ni na čistem, kaj UO razume pod sporazumom. Verovali smo, da bodo srbske opozicijske stranke zaigrale z odprtimi kartami. Če bi srbske stranke UO pred tedni reklo odločno besedo za sporazum, bi danes položaj dr. Mačka gotovo ne bil slabši. — Politika hrvatskega naroda ne more temeljiti na nejasnih postavkah na drugi strani. (Hrvatski list).

Zakaj je bil prepovedan „Junak“

Po Hrvatskem se je širilo omladinsko gibanje telovadnega društva »Junak«. Ko se je organizacija najlepše razvijala, je prišel odlok ministrstva in 19. aprila 1937. je bilo društvo razpuščeno. Med razlogi je bilo navedeno, da je organizacija postala čisto politična in da bi njeno hrivatstvo lahko povečalo antagonizem med prebivalstvom. To pa ni bilo res, nepolitična organizacija bi morala biti dovoljena, kakor je bila dovoljena podobna telovadna organizacija v sosedni banovini.

Beograd ne zavida Zagrebu

V beogradskem tisku se ne najde niti vrsta, kjer bi se ugotavljalo, da dobi Zagreb nov železniški most, čeprav beograjski železniški most že davno ne zažoga potrebam. Tudi ne zavidamo Zagrebu njegove centralne vloge v našem denarništvu in industriji, pravi »Samouprava«. Zdej Zagreb misli prav tako, zato se nekateri zama zaletavajo v iskreno sodelovanje obeh mest.

Izpremembe v „Hrvatski straži“

Po izstopu dosedanjega direktorja dr. Janka Šimraka sklepajo, da želi episkopat organizirati katoliški dnevnik Zagreba na širši podlagi. Doslej je bila v njem zastopana le starejša katoliška inteligenca, zdaj nameravajo pritegniti tudi mlajše. Ne ve se še, ali se bodo tri zagrebške katoliške tiskarne združile v večje podjetje, piše »Hrvatski dnevnik«, ki bi izdajalo povečan in reorganiziran sedanj katoliški dnevnik ali bo pa morda osnovan povsem nov list, ki bi predstavljal vse komponente katoliške akcije.

Katoliki v Južni Srbiji

Največje katoliško središče Južne Srbije je Skopje. Od 80.000 ljudi je tu 5400 katolikov. Hrvati in Slovenci pokazujejo tu vsaj deloma večji interes za cerkveno življenje kakor doma. Služba naših finančarjev, orožnikov in uradnikov med drugo govori je gotovo naporna, posebno še, ker ni to homogene katoliške okolice, ki bi jim nudila duhovno uteho. Posebno težko je onim, ki so v nedostopnih krajih, v gorah, kjer žive osamljeni, od vseh pozabljeni. Nekaj bolje je za njih v mestih, posebno tam, kjer je že njih duhovno središče: katoliška cerkev. (Katoliški tjednik).

LONDON PROTI ŠPANSKEMU POSOJILJU.

LONDON, 19. maja. Skupina poslancev je včeraj naslovlila na angleškega finančnega ministra interpelacijo glede nameravanega posojila Španiji. Izjavili so, da je takšno posojilo nezaželeno. Minister je pisмено odgovoril, da doslej še ni bilo iz Španije nobene prošnje za posojilo. Vlada je tudi dala angleškim kreditnim zavodom navodila, da bi takšno kreditno operacijo v korist Španije ne mogla pripraviti.

USODA ANGLEŠKEGA POSLANIŠTVA V PRAGI

LONDON, 19. maja. Nemška vlada je obvestila angleško, da angleško poslanstvo v Pragi po 25. t. m. ne bo več deležno eksteritorialnosti.

ČESKO TABORIŠČE NA POLJSKEM.

POZNANJ, 19. maja. V mestu bodo zgradili začasno taborišče za češke begunce, ki prihajajo na Poljsko.

PRVI VITOSEV GOVOR.

VARSAVA, 19. maja. Govorak pomilosteni vođa narodne opozicijske stranke Vitoš, ki se je vrnil iz emigracije, je imel včeraj svoj prvi javni govor in izjavil, da mora biti Poljska na predvečer splošne vojne zedinjena in pripravljena.

POSILANIK USA V MADRIDU.

WASHINGTON, 19. maja. Novi ameriški poslanik pri španski vladi je dopel v Madrid.

POSREČEN FRANCOŠKI POLET.

NEW YORK, 19. maja. Francosko prekoceansko veleletalo »Lieutenant de Vaisseau Paris« je uspešno preletelo ocean, prihajajoč iz Bordeauxa ter pristalo v Washingtonu, pristanišču blizu New Yorka.

NOV VELIK RUSKI POLET.

LE HAVRE, 19. maja. Pripravlja se nov ruski polet preko ocean, in sicer iz New Yorka v Moskvo. Pri tej priliki bo pazila na letalo ladja »Ile de France«.

Vremenska napoved. Večinoma oblačno, mestoma padavine, tu in tam morda nevihte. Temperatura nesprenmenjena.

Previdalno bo oblačno vreme brez večjih toplotnih sprememb. Obeta se dež. V sredo je bila najvišja toplota v Mariboru 21,5° C, včeraj najnižja 7,6° C, najvišja 23,1° C, danes pa je bila najnižja 7,2° C, opoldne 22,3° C.

Borza. Ciriž, 19. maja. Devize: Beograd 10, London 20,82 1/2, Pariz 11,78 1/2, New York 44,4, Milan 23,40, Berlin 178,50, Praga 15,20, Sofija 5,40, Budimpešta 87, Bukarešta 3,25.

daljnje laviranje med obema blokoma ne le teoretično, ampak tudi praktično nemogoče, kakor bo nemogoča tudi trajna nevtralnost v primeru oboroženega spopada, kajti za oba bloka bo veljalo isto neizprosno načelo: Kdor ni z nami, je proti nam! — r.

Novice

Kaj izveš na obisku naše severne meje?

„Vsakemu zemljo, potrebno izobrazbo in pomoč ter poštene tržne razmere!“

Maj je razigran, razkošen, opojen. da uteši največjega izbirčnega. Sicer ga ne moremo uživati kot bi ga radi, ker smo zaskrbljeni, zlasti meščani, ki nas preganjajo vedno novi vtisi, nova poročila, ki jih je več kot dovolj, ker skrbijo zanje naša razgleda domišljija, po drugi pa mnoge podtalne agencije z določenim programom in ciljem. A svet tam zunaj gre mimo tega, kuje in snuje kot da bi bilo vse pri starem. Tam vlada oni red, ki velja za vse kraje in čase pod nebesnim svodom. Zato se čutiš bolj uravnotežen in umirjen. Čeprav so tudi tamkaj sirenje, ki skušajo z izbranimi gesli izvesti lahkoverne v svojo sredo. Vtisi, ki sem jih nabral na svojem izletu ob severnih mejnikih, pa kažejo, da ne nimajo take sreče, oziroma da jim ta ugaša. Kmet ima svoj hišni razum, ki molče gleda, posluša, primeja in sodi.

»Saj nisimo taki kot se nas maha. Obljub in sladkih besed smo vajeni že dolgo vrsto let, zato smo jih siti, pa naj pridejo od koder koli. Zaradi ljubelega miru pokimamo in si mislimo svoje. Če pa poiđe zares, homo znali storiti svojo dolžnost. Kdor pa je neozdravljivo bolan na slepoti, naj gre z ostalimi slepci vred kamor spada!«

Med drugim sem si zapomnil tudi te besede: Izmed orala, peresa in meča je poslednji najmanj vreden. Meč je sila in sila je zelo draga reč, ker le žre in žre in jo moramo vsi krmiliti, najmanj vsi enako. Zdi pa se mi, da ne bo tako, ker če bi bila tukaj neka enakost, bi ne imela sila besede. Naj nam govore kar hočejo, ko pa ji mora najbolj služiti najmanjši.

Drobne slike iz Laškega

Prijetni izleti v prekrasno okolico Laškega, senčnati smrekovi gajji ob vznožju Huma, romantični stari grad s prelepim razgledom, termalno kopališče in bistra Savinja so že sedaj privabljivi lepo številu letoviščarjev. V Laškem je že precej tulcov. Sezona se je že pričela in navdaja Laščane z upanjem na zadovoljiv tujski promet.

Laško se je zelo prenovilo. Vsako leto olepšavajo mesto in okolico in skrbje v vsakem oziru za zadovoljstvo letoviščarjev in turistov. V prirodnem parku pod Humom preživljajo gostje toliko lepih in prijetnih uric, ko nad bistro Savinjo in starodavnim mestecem poslušajo šumenje smrekovega loga in se opajajo nad duhtenim cvetjem skalnatega Huma. V razgovoru z odborniki Opleševalnega društva v Laškem so mi pripovedovali, da dobiva društvo vsak dan številne pri-

Priznanje požrtvovalnemu človekoljubu

V parku ob Leonišču v Ljubljani so včeraj dopoldne odkrili lep spomenik zdravniku dr. Edu Štajmerju. K slovesnosti se je zbralo zelo mnogo ljudi, sorodnikov in odličnikov. Odkritju spomenika so prisostvovali tudi številni pokojnikovi stanovski tovariši iz Slovenije. Lep nagovor je imel podpreds. odbora za

Iz Jeruzalemskih goric

Pomladno sošo, ki je že ogrožala travnike in poljske prideleke, je prejšnje dni prekinilo izdatno deževje, ki je na srečo bilo brez nalivov. Je tu in tam je pomudrilo bujno rž, ki letos prav dobro kaže in je pravkar v cvetju. Hladnejše vreme zadnjih dni sicer ni dalo pogojev za razširitev (razvite) peronosporne, vendar je zaradi bujne vegetacije zlasti močno rastočih trsnih sort (burgundec, mozler, žlahtnine itd.) trta do danes tako razvita, da je večina vinogradnikov začela s prvim skropitvenjem. Nastavek je v splošnem dober, zlasti pri silvancu in rizlingu, nekoliko slabši je pri žlahtnini in muskatu.

PROMETNA NESREČA V HOČAH

Sinoči se je v prvem miraku na križišču v Hočah neki avtomobilist iz Slov. Bistrice zaletel v kolesarja, ki je uslužben pri Francežu v Hočah. Kolesarja je v

Mi vemo, kaj je mir, ne meč, ne zlato ga ne odedatata.»

Ustavil sem se pri borni kočli. Če posnamem besede, jim dam tole vsebino: Tudi mi smo vredni življenja in bi radi boljše čase. Seveda je domač kruh najboljši. A če ga ni in ni?

Kaj naj bi bil odgovor na to? Ali bi bilo kaj zaleglo? Edini odgovor bi bil: Ne! Pa tudi to bi ne bilo trajno izdatno, ker manjka tem ljudem zavest trdnih tal pod nogami.

Tudi po Koziaku je tako: kdor kaj ima, je pripravljen to braniti pred huišim, kdor nima nič, bulji za boljšim. A ta zemlja, ki pravkar izraža svojo življenjsko

Pereča vprašanja občinskih cest

Spet je prišel čas kuluka na občinskih cestah. Občine so pospešile ta dela v precejšnjem obsegu z željo, da postanejo vsa pota kos vsakdanjim potrebam kmetijskega prometa. Ugotoviti pa moramo, da se ta dela po večini ne izvajajo kot bi bilo potrebno, da se zadosti vsem svrham našega podeželja. Način preurejanja občinskih cest sloni še preveč na starokopitnosti in ne upošteva dejstva, da bo s temeljito preureditvijo naših cest rastle tudi gospodarsko in kulturno blagostanje naše vasi.

Najporaznejša slika se nam kaže v tem pogledu ob naši severni meji, kjer so občinske ceste v neznosnem stanju. Občine same z svojimi lastnimi dajatvami ne zmorejo niti dostojno vzdrževati svojih

moč v tako visoki stopnji, bi mogla nuditi kočec boljših tal tudi siromaku, da bi se čutil z njo bolj povezan. Bi mogla in tudi morala! Tako sem slišal od Kozičana, ko sem se domov grede ustavil na njegovi parceli in obdovodil njegov vzorno urejeni novi breskov nasad z 800 grmi. Mož zasluži ne le priznanje, ampak materialno nagrado. Nasad leži ob poti, ki vodi iz Kamniškega dole čez Sober. Tudi besede tega Kozičana sem si zapomnil: »Vsakemu zemljo, potrebno izobrazbo in pomoč ter poštene tržne razmere, pa bo vse v redu!«

Razumljiva zahteva, a v naših razmerah prevelika in težko izvedljiva.

najglavnejših cest, ker jih prečestokrat obremenjujejo številne druge obveznosti n. pr. socialno krsrstvo, ki je v našem socialno slabo stoječem podeželju življenjskega pomena, nadalje pospeševanje kmetijstva, vzdrževanje šol itd. Naše cestne potrebe se morajo prečestokrat omejevati na najnujnejše. Zaradi tega ni čuda, da tonemo v žalostne razmere v gospodarskem in kulturnem pogledu, da zaspajamo za časom, ki je za naše obmejno podeželje zelo pomemben.

Nujno potrebno je, da se posveti našim občinskim cestam vsa pažnja, tako s strani občin kakor tudi s strani banovine in države, ki bi naj z svojimi prispevki pomagale podeželju, da se dvigne gospodarsko in kulturno.

Obisk Plitvičkih jezer

Romantična Plitvička jezera so obiskale že številne skupine naših in tujih turistov. Tujskoprometna sezona je že v razmahu. Nujno bo misliti na gradnjo novega kopališča, ker je nedavno pogorel edini reprezentativni hotel in edino kopališče.

n. 1.200.000 dinarjev je odobrila primorska banovina za gradnjo modernega šolskega poslopja v Sinju.

n. Toča po državi. Iz mnogih krajev prihajajo poročila o silovitih nalahivih in puštojenju toče.

n. Motorni čoln proti tihotapec. Zagrebška občina namerava uvesti na Savi motorne čolne, ki bi križarili po reki in lovili tihotapece. Casopisje pa piše, da bi stali ti motorni čolni obično več, kakor vse dohodek, ki bi ga občina dobila od tihotapljenega blaga.

o Društvo prijateljev Slov. goric v Ljubljani se najlepše zahvaljuje vsem, ki so prispevali k nabiralniki akciji, za obdarovanje šolske mladine na 8 šolah v obmejnih Slov. goricah ter 350 potrebnih mater z opremami za novorojenčke. Ker je treba obdarovati še številne druge kraje, prosi društvo vso javnost, da ga tudi vnaprej podpira pri zbiranju prispevkov bodisi v denarju bodisi v blagu.

o Nesreča žene v kamnolomu. V Sp. Drugi pri Stični se je med kopanjem v kamnolomu težko ponesrečila posestnikova žena Marija Trpinova, ki so jo morali prepeljati v bolnišnico.

o Umor v krškem okraju. V Velikem Podlogu so sredi ceste našli mrtvega znanega posestnika Josipa Skvarca. Bil je umorjen. Pokojni je imel na glavi več velikih ran, levo nogo pa presekan. — Kdo bi bil zverinski morilec, še ni znano.

o Poroka dveh planincev. V Planici sta se poročila navdušena planinca mlazski mojster Maks Juvan in posestnikova hčerka Francka Robičeva.

o Iz državne službe. V Ptujju je upokojena upraviteljica meščanske šole Marija Cilensček. Za davkarja v 8. pol. skup. sta napredovala Viktor Mlakar v Kozjem in Vladimir Berlot v Smarjah pri Jelšah. Za pomožnega davkarja je napredoval Matej Banč v Murski Soboti.

Celje

o Polkovna slava celjskega 39. pešpolka. Na binkošno nedeljo, 28. t. m.,

slavi 39. pešpolk svojo polkovno slavo v spomin zavzetja mesteca Crne ob priliki koroskih bojev leta 1919. Letos bo ob priliki 20 letnice ta slava še posebno slovesna. K proslavi je povabljena tudi krajevna organizacija Legije koroskih in Maistrovih borcev. V spomin na padle borce bo ta dan ob 8.30 v opatijski cerkvi spominška maša. Po maši bo z vojaško godbo odhod k polkovni slavi. Pred spomenikom padlim borcem na dvorišču Kasarne kralja Petra bo nato spominška svečanost.

c. Dela na regulaciji Savinje se zdaj vršijo v območju vasi Polule. Gradbeno ministrstvo je odobrilo načrt za regulacijska dela v šesti etapi, kakor tudi razpis del, takoj ko bo banska uprava rešila sporazumno z zainteresiranimi vprašanje finanstriranja del.

c. Sadno sušilnico bo zgradilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Medlogu. Potrebno zemljišče je dala mestna občina na razpolago proti letni zakupnini 10 dinarjev, in to za nedoločen čas.

c. Soferski izpiti za kandidate iz celjskega, gornjegrajskega, konjskega in šmarskega okraja bodo 5. junija na okrajnem načelstvu v Celju.

c. Sadjarska skupščina v Celju. V nedeljo 21. t. m. bo zjutraj ob pol 8. skupščina Sadjarskega in vrtnarskega društva v dvorani hotela „Union“.

c. Stavba stanovanjske hiše Pokojniškega zavoda na Krekovi cesti dobro napreduje. Poslopje je že skoro do polovice zgrajeno v surovem stanju.

c. Nesreča. 50 letni delavec Josip Rojc iz Medloga se je peljal s kolesom po cesti proti Celju. Pred mestnim zavetiščem mu je privozil nasproti voz. Rojc se je s kolesom izognil, v tem pa je privozil za njim neznan avtomobil in zaletel z zadnjim delom v kolo. Rojc je padel s kolesa. Pri padcu se je občutno poškodoval po levi roki in čelu. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Ptuj

o Velikodušen akademik. Akademik Š. I. je zagledal z dravskega mostu potapljačnega se domačega goloba. Nežna stvarca se mu je tako hudo zasmilila v srce, da jo je šel reševati iz derožnih dravskih valov, čeprav je staval svoje življenje na kocko.

o 14 predstav je priredilo Dramsko društvo v Ptujju v pretekli sezoni. Bilo je šest premier. Najbolj je uspela prva »Matiček se ženi« in zadnja »Deseti brat« Veliko zanimanje je vzbudila satira »Detektiv Meglas«. Uprizorili so jo 4 krat. Tudi »Lepo Vido«, katera ni žela uspehov, niti na oficijelnih odrih, so igrali trikrat. Repertoar te sezone je bil smotno izbran, da je na ta način zadovoljil ptujsko občinstvo. Po zaključku se so pričele pojavljati polemike o delu avantgardističnega režiserja g. Žižeka Fr. Iz njih je sklepali, da Ptujčanji cenijo Žižkovo režijo nad oné in da si ga žele tudi za prihodnjo sezono.

o Včeraj so spravili k počitku ob številni udeležbi g. Repliča Ignacija, ki je končal tako tragične smrti pod vlakom.

o Prvič godba v parku. Prijeten sončen dan je včeraj privabil v mičen ptujski park mnogo ljudi, saj je bila včeraj v parku prvič godba.

o Lutkovno igró »Jaka Požeruh« priredi danes Sokolsko društvo v Ptujju.

o Ujeli so soudeleženca pri vlonu v ptujsko davčno upravo. V Zagrebju so aretirali Kropceja Leopolda, roj. v Dunajskem Novem mestu. Bil je brez polkica in stalnega bivališča. Bil je prepeljan v Ptuj, da se natančneje zasliši.

»Trdi, da je mesečen, toda kako si naj razlagam tole?!«

Maribor

Na grenki poti v tujino po košček kruha

Transport za transportom odvažajo v tujino naše čvrste delovne ljudi, ki jim bogata domovina ne zna postreči z delom in zaslužkom

Število transportov sezonskih delavcev, ki odhajajo na sezonsko delo v Nemčijo oziroma Francijo, presega letos število transportov, ki so odhajali v tujino prejšnja leta. Postaja Maribor je izgubila svoje vsakdanje lice, kajti prelivačica se peštra množica možev in žena s svojimi otročiji na eni in pa fantov in deklet na drugi strani — ji daje povsem drug obraz. Monotona vsakdanost je izginila. Prevladujočo tišino je prešinil glas škripajoče harmonike in klarineta, ki bosta s svojim zvokom prenesla tudi v tujino melodijo slovenske narodne pesmi. Iz zaprtega kupa zastarelega vagona pa odmeva pesem naših deklet in fantov, ki si s pesmijo in vriskanjem krotijo čut domotožja. Saj jih je mnogo med njimi, ki odhajajo letos na trdo delo v tujino prvič, s prikrito bojaznijo v duši. Zleče poslati z rodne grude še skromen povodrav svojem ali dekletu, marljivo posogajo fantje, vmes pa tudi dekleta po dopisnicah ali kartah, najcenejših seveda —, da tako na njih izoblikujejo v pisani besedi tisto, kar jim naroča srce. In znova stopajo z nasmehom na ustih v vagon, iz oči pa jim drsijo solze.

Iz vrst strani odhajajo. Bačka, Banat, Volvodina, Prekmurje, pa tudi Štajerska

pošilja na trdo delo v tujino svoje najkrepkejši moči. Mar bi se v naši prostorni in naravnem bogastvu polni domovini ne našlo dela za to tisočlavo, dela željno množico? Ko so se množili od teh, ki zdaj znova odhajajo, vračali minule jeseni domov, smo jim svečano izjavljali, da bomo v bodoče našli dela tudi zanje. Mnogo je bilo prelitega črnila o problemu Prekmurja. Še več je bilo izraženih besedi, ki so pa kakor običajno, tudi padle na prazna tla. Če se zazremo pri vsem

tem tudi na stremeljenja, ohraniti, oziroma poglobiti narodno zavest našega ljudstva, bomo prišli do zaključka, da je metoda, ki se je poslužujejo, zgrešila svoj cilj že v tem, da se dopuščajo vsako leto tolikim tisočim odhod v tujino, ki jih bo sčasoma navdahnila v tujini prevladujočega duha.

Dolžnost vseh je torej nuditi tem, dela želim in zaslužka potrebnim zaposlitve na domačih tleh in perspektive bodočnosti bodo jasnejše.

V mesecu mladinskih izletov

Tradicija je že, da prirejajo šole izlete v maju. Po naših uicah dnevno srečujemo mlade in vedno radovedne izletnike. Zadnja leta se je obisk šolskih izletnikov pri nas zelo povečal, kar je izredno zadovoljivo delstvo. Dijaštvo in učiteljsvo vedno bolj uvideva potrebo, spoznavati našo severno mejo, kjer so narodne in kulturne potrebe mnogo večje kakor drugje. V uredništvo prihajajo dnevno poročila iz obmejnege ozemlja, kako veselili so obiskov šolarjev in dijakov. Veseli so pesmi razigrane mladine, ki je polna življenja in navdaja vse z upanjem

na lepšo bodočnost. Izletniki si ogledujejo mariborske in okoliške zanimivosti, obiskujejo Pohorje in Kozjak, kjer se razgovarjajo z obmejnimi življenjem. Zrelejši izletniki dajejo podeželanom pobude in večkrat tudi koristne nasvete, mlajši pa prenašajo svoje vtise iz naših krajev domov med domače in znance. To so vsekako pozitivni pojavi, ki jih je treba podprati in podpirati. Priznanje gre učiteljsvu, ki usmerja mladino na mejo, da prirejajo izlete na naš sever in v dravsko metropolo.

-lg.

„Avanturistične poteze“ izprijenja

Postajenačelnik v Hočah je zadnje dni opazil, da nekdo iz železniške blagajne krađe denar. Tako je v nedeljo zvečer zmanjkalo 298 dinarjev, v torek pa zopet 395 dinarjev. Ljudje so postali pozorni na 13-letnega znanega hočkega paglavca Srečka P., ki je zadnje dni razmetaval denar. Večkrat so ga videli v bližini postaje. Zato mu je postajenačelnik nastavljal past. Sinoči je velel nekemu železničarju, naj se skrije v veliko omaro v prometni pisarni. Načelnik se je namenoma odstranil iz pisarne. Prišel je Srečko ter se vtihotopil v pisarno. Naglo je izpraznil blagajno ter hotel s polnimi žepi denarja pobegniti. V tem trenutku pa se

je odprla omara in iz nje je planil železničar, ki je mladega nepridiprava ujel. Srečko je v družbi svojega 11-letnega pajdaša denar zapravil v Mariboru, kjer se je vozil z avtotaksijem, hodil v kino in popival v tuk. gostinah.

ČE SE PIJANEC VOZI S TUJIM MOTORJEM

Pred gostilno Grašič v Bohovi je stal sinoči motor. Iz gostilne je prišel precej okajeni L. in se vsedel na tuj motor ter se odpeljal. Toda ni prišel daleč. Zavozil je v jarek, razbil motor in svojo glavo. Ponesrečenca so prepeljali v tukašnje bolnišnico.

Dva žalostna majska dogodka

Včerajšnje krasno vreme sta motila dva žalostna dogodka. Kolesja lokomotive so presekalta nit življenja dvema obupancema. Blizu Wellejeve gostilne v Kosačkih se je vrغل pod jutranji dunajski brzovlak 56-letni bivši posestnik in meštarski Ivan Hajnšek iz Pristave v šmarškem kraju. Lokomotiva je moža strahovito razmesarila. Istega dopoldneva je v samomorilnem namenu skočil med prelazom na Tržaški cesti in Magdalenskim parkom pod koroški vlak 18-

letni delavec Anton Pliberšek. Pliberšek je končal življenje skoraj na istem kraju kakor njegova sestra, ki se je lani vraga pod vlak.

VLOM V GLEDALIŠKI ULICI

Včeraj popoldne je neznan storilec vlomil v stanovanje zasebnice Marije Medaničeve v Gledališki ulici 4 in odnesel 1780 din gotovine, zlato verižico z obeskom in zlato zapestnico.

38 ur dežja

V prvi polovici maja pač nismo imeli majskega vremena. Neprestani nalivi so spominjali na aprilsko vreme. Bilo je tudi precej hladno, tako da temperatura nad 20 stop. sploh nismo imeli, dočim je bilo aprila več zelo toplih dni. Do 15. maja je v Mariboru bilo 67,7 mm padavin. Deževalo je skupno 38 ur. Kakor izgleda, je nastal v vremenu sedaj preobrat. Kaže, da se bo vreme izboljšalo, tako da bo vsaj drugo polovico maja res pravo pomladno vreme.

Uspel koncert GM

V sredo zvečer je bil koncert orkestra Glasbene Matice v Mariboru, ki ga je vodil dirigent in vojaški kapelnik kapetan Jiranek. Koncert je obiskalo zelo častno število Mariborčanov. Med poslušalci so bili tudi mnogi mariborski odličniki. Orkester je skladno in eksaktno izvajal Dvorakove »Slovenske pesmje«, ki so vsakogar navdušile. Lepo uspel koncert je prenašala ljubljanska radio postaja.

m. Od doma je pobegnil 17 letni gimnazijec Josip Novak iz Jurčičeve ulice na Tezmem.

m. Sestanek motornih pilotov bo drevi ob 20. v kavarni »Astoria«.

m. Narodno obrambne organizacije se bodo udeležile slavnostnega koncerta pevskega društva »Jadran« v soboto v Sokolskem domu.

m. V Mariboru je umrl v 66. letu G. Josip Doler, žel. zvaniknik v pok. Pogreb bo v soboto ob 16. na magdalenskem pokopališču. N. p. v. m!

Lepa obrtniška slovesnost

Sinoči je bila v restavraciji Narodnega doma prisrčna domača slovesnost. Mariborsko obrtnišvo je proslavilo 60letnico Ivana Sojčca, predsednika Slovenskega obrtnega društva v Mariboru, in 40-letnico domačega narodnega podjetja G. Mihe Vahtarja. Proslave so se udeležili številni obrtniki in razni zastopniki. Govorniki so v izbranih besedah podčrtavali zasluge obeh slavljencev za obmejno obrtnišvo.

m. Napredovala je za davkarja v 8. polskup. Karmen Režula v Mariboru.

m. Na smrt obsojen v lomilec. Nedavno je mariborska policija aretirala zloglasnega vlomilca Josipa Meixlerja. Pri zašiljanju je ta izpovedal, da se je udeležil znanega boljševeškega prevrata na Madžarskem pod vodstvom Bele Kuna. Za to

je bil obsojen na smrt, pa se je pozneje rešil z begom.

m. Mladinski koncert v parku je večeraj zelo lepo uspel. Ugajal je zlasti nastop malih harmonikarjev.

m. Slavnostni občni zbor društva »Jadran« se vrši v nedeljo, 21. t. m., ob 1/210. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Prijatelji društva iskreno vabljeni. Za članstvo društva je navzočnost obvezna!

m. Nova uprava Nabavjalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru se je na prvi seji konstituirala: predsednik je Reher, podpredsednik dr. Juhart, tajnik pa dr. Hacin.

m. O mladinskem vprašanju ima javno predavanje publicist Bratko Ivan v »Vzajemnosti« na Tezmem, gostilna Felčič, danes (v petek) zvečer ob pol osmi uri. Predavanje je vsekar zanimivo, saj obravnava eno najbolj perečih vprašanj naše narodne skupnosti.

m. Nekl kolesar je podl na Tezmem 28 letno delavko Terezijo Papež ter ji tako močno poškodoval nogo, da so jo morali prepeljati v bolnišnico.

m. Na jutrišnjem koncertu »Jadran« sodeluje tudi G. K. Kamušič, priznani baritonist, kateri je znan mariborski publikli že od svojega zadnjega nastopa na komemorativnem koncertu »Jadran«.

Zapel nam bode Škerjančev »Vizijo«, Pavčičevega »Dedeč samonog« ter vedno navdušujočo po narodnem motivu prirjeno N. Stritofovo »Micka bi rada Jurka dobila«. Ne zamudite prilike, slišati tega mladega odličnega pevca. Spremljala ga bo de ga. V. Vrabčeva.

m. S kolesa je padel upokojeni major Franc Sedlak in se potkolkel po glavi. Zdravi se v bolnišnici.

m. Kopje v telo. V bolnišnico so pripeljali 17 letnega dijaka Emila Stumbergerja, ki mu je nekdo na igrališču zagnal kopje v levi bok in ga nevarno poškodoval.

m. S kolesom pod avto. Pred cerkvijo v Hočah je zavozil s kolesom pod osebnimi avto 27 letni hlapec Stimalak Franc iz Sv. Hoč. Poškodoval si je glavo in roki.

m. Z motorjem se je ponesrečil v Bohovi žofer Karel Lobnik iz Razvanja ter si močno poškodoval noge, roke in glavo.

m. Strojska sezona je bila večeraj svečano otvorna. Dopoldne so strelci in zastopniki narodnih društev z vojaško godbo na čelu krenili s Trga svobode na radvanjsko strelišče. Sezono je z lepim nagovorom otvoril poveljnik mestne strojske družine ravnatelj G. Stergar, kakor je sledil bodrilni govor mestnega poveljnika generala Stanojlovića.

m. Posetnike jubilejnega koncerta društva »Jadran« naprošamo, da zasedejo dvorano kmalu po 20. uri, ker se bo koncert pričel točno ob 1/21. uri.

m. Najdeni predmeti. Pri policiji so naslednji najdeni predmeti: moška žepna ura, ženska ura, naočniki, par moških čevljev in par nogavic, ročna torbica, ženski naočniki, ženska zaplestna ura, krstni list, prometna knjižica, ženski plašč, nalivno pero, franc. kijuč, poročni prstan in 3 denarice. V seznamu najdenih predmetov je tudi pes.

m. Nenavadna nesreča. S kostoje v grlu je prišel v mariborsko bolnišnico 22 letni pionir kaplar Grigo Gudel iz Ptuj. Gudel je hotel požreti kost, a se mu je zataknila v grlu.

m. Velika tatvina zlatine. Krojaškemu mojstru Antonu Sajku Ob železnici 8 je neznanai tat odnesel 3 zlate ženske ure, srebrno cigaretno dozo, zlat avstrijski 10 kronski kovanec, zlat uhan z belim kamnom, zlat prstan z rdečim kamnom in hranilnik s 180 din drobiža.

m. Zastrupil se je s klorom 16-letni laborant Franc Dečman iz Razlagove ulice. Nesreča se mu je pripetila v laboratoriju neke tovarne.

m. Pasji ugriz. V bolnišnico se je zatekel 53-letni delavec Ivan Gleincer, ker ga je v Kosačkih ugriznil v desno nogo neki pes. Zdravniki so ugotovili, da rana ni nevarna.

m. Namesto cvetja na grob pokojne Glizele Rojčeve sta poklonila prof. Stanko in Mirjana Bunc 50 din dijaški kuhinji v Mariboru.

* Pohitilo s prijavami! Izleti Putnika z luksuznimi avtorki: 21. maja: konjske dirke na Cvenu (Ljutomer) din 54.—, 28. do 29. maja: Logarska dolina din 120.—.

* Za jutrišnji koncert »Jadrana« dobitne vstopnice v predprodaji v trgovini Zl. Brišnik, Gosposka ul. Cenjeno občinstvo se naproša, da si jih nabavi pravočasno radi navala pri večini blagajni!

* Dnevno morske ribe, dalmatincev ter laško pivo, nudi dobro in poceni gostilna Plauc.

* Vsem članom jezdnege odseka. V nedeljo, 21. t. m., sodelujemo pri povorki Sokola I. Zbor v kasarni ob 12.30. Bele rokavice in posodečice. Zdravo.

* Cenena in provrstna popravilnica ur; za vsako uro garancija pri M. Igerjev sin, Gosposka ulica 15.

* Stanovanjski najemniki! Dne 20. maja vsi na občni zbor Društva stanovanjskih najemnikov, ki se vrši ob 19. uri pri Povodniku! Pokažite svojo zavednost!

m. Nočna lekarniška služba: lekarna pri Orlu, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, voga! Meliske in /leksandrove ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. Do petka »Kdo je srečnejši kot jaz?« poje slavni tenorist Tito Schipa.

* Kino Esplanade. Od danes zabavni film »Smeš mladosti«. Magda Schneider in W. Albach Retty.

* Ulon kino. Do petka »Prepad« velik francoski film. V glavni vlogi Jean Pierre Aumont.

Mariborsko gledališče

Petek: Zaprtlo.

Sobota, ob 20.: »Hollywood«. Red D. Nedelja, ob 20.: »Upniki na plan«. Znizane cenc. Zadnjič.

Radio

Sobota, 20. maja.

Ljubljana: 12. plošča za ploščo; 13.20 Ploščo; 17. Mladinska ura; 18. Lahka glasba Radijskega orkestra; 20. Predavanje o zunanji politiki; 20.30 Slovenski humoristi; 22.15 Vesela glasba za zabavo in ples. Beograd; 16.45 Koncert s ploščo; 18.30 Zelfje poslušalce; 21. Zabavni koncert. Soffja; 17. Lahka in plesna glasba; 20. Celokonsert; 20.55 Lahka glasba. Brestlan; 20.15 Valčki in korčnice. Bruselj; 1. 20.10 Abrahamova opereta »Havajska roža«. Bukarešta; 20.15 Plesna in operetna glasba. London. Nalona; 20. Veliki glasbeni večer. Lyon PIT; 20.05 Vesti v srbohrvaščini. Nato prenos opere iz Pariza. Rim: 21. Prenos festivala iz Firence, opera »Zenske zvijazce«. Dunaj: 20.15 Dve uri zabave in veselja.

Blagovna poročila

Cene na borzi v Novem Sadu: bačka pšenica 142—144, sremska 142—143, slavonka 144—145, banatska 138—138. Bačk. koruza 100—102. Bački, sremski in slavonki oves 147—149. Bačka rez 137 do 159. Bački in sremski ječmen 162.50 do 163. Bačka in banatska moka Ogg in Ogg 200—240, stev. 2 210—220, stev. 2 190 do 200, stev. 8 170—180, stev. 8 190 do 200. Ogg in Ogg 225—235, stev. 2 205 do 215, stev. 5 185—195, stev. 6 175—185. Bački in sremski bel filoz brez vrez 300—305. Tendencna mirna, promet srednji.

Sport

Jugoslavija — Anglija 2:1

SENZACIONALNI PORAZ NEOFICIELNEGA SVETOVNEGA PRVAKA V BEOGRADU — ZASLUŽENA ZMAGA „BELIH ORLOV“ — 3000 GLEDALCEV —

Ob ogromnem zanimanju se je večer odigrala v Beogradu reprezentančna nogometna tekma med Jugoslavijo in Anglijo, ki se je končala s senzacionalnim triumfom našega sporta nad angleškim nogometom. Splošno je mnenje, da je za zmago največji doseženi uspeh jugoslovskega nogometa, ki razveseljuje tebe bolj, ker se ga niso nadejali niti največji optimisti. Kakšen interes je vladal za tekmo, dokazuje najbolj dejstvo, da so gledalci že v zgodnjih dopoldanskih urah zasedli mesta na stadionu. Tekmi je prisostvoval tudi predsednik vlade D. Cvetković z mnogimi drugimi ministri in člani diplomatskega zbora.

Zmaga naših nogometašev je zaslužena, kar priznavajo tudi Angličani sami. Kljub porazu so in ostanejo Angliči še vedno učitelji v nogometu. Pokazali so odlično tehniko, visoko obvladajo žogo, izvesten start ter so najbolj prekašali naše v igri z glavo, kjer jim je bil kos edino Lechner. Najboljši Anglež je bil srednji krilec Cullis, handicapani pa so bili radi blestre desnega branilca Haggooda, ki mu je izskočilo koleno kmalu po začetku igre. Naša reprezentanca je kljub raznim dvomom podala eno izmed svojih najboljših iger. Z nizko igro so paralizirali glavno premoč gostov v igri z glavo ter

z brzino in požrtvovalnostjo nadoknadili nedostatkne v tehnični pogledu. Naš najboljši igralec je bil Lovrič v vratih, v krilski liniji je briljiral Lechner, presenetil pa je tudi ves napad, ki je igral koristno in mnogo streljal. Jugoslovanci so dosegli vodstvo v 16. minuti po Guisoviju, ki je Perlicev pas neubranljivo podaljšal v mrežo. Naši so v tem delu igre izpustili precej šans. Angleži so izenačili šele v 4. min. druge polovice po kombinaciji Lawton-Broome. Triumfalno veselje na igrišču je vzbudil v 17. min. drugi gol Perlića, ki je mimo vratarja Woodleya, ki je zapustil vrata, plasil z glavo v mrežo. Angleži, ki so skoro stalno igrali V-sistem so prešli sedaj v premoč, zlasti ker so Jugoslovanci začeli taktično braniti doseženi rezultat, ki se res do konca ni več izpremenil.

Tekmo je sodil Francos Capdeville. Pred tekmo je bil dal min. za telesno vzgojo Kečnikov predstavil vse angleške igralce ter se je z njimi rokaval, vodja angleškega moštva pa je pozdravil naše igralce.

Predtekma med Cetinjsko in Beogradske podzvoze se je končala z zmago Beograda v razmerju 6:2 (1:0).

ISSK Maribor premagal Gradjanskega

ZASLUŽENA ZMAGA NAD „LIGASI — VISOK PORAZ RAPIDA PROTI SLAVIJI —

ISSK MARIBOR-SK GRADJANSKI 3:0 (2:0)

Za večerajšnje gostovanje ligaskega moštva Gradjanskega se je izbralo na Rudovem igrišču do 1500 gledalcev, ki so na lihem razumljivo godrnjali, ko se jim je predstavil meslo ligashev večerajšnji team. Tudi to moštvo gostov je pokazalo mnogo znanja in lepo nogomet, vendar niso bili tako povzročena prava mesta, mestoma so igrali očitno podrojenje vloga. Igra je bila brez izrazite terenske premoči skoro vsi tekmo odprli.

Maribor je začel od vsega začetka prav energično napadati ter je že v 5. min. dosegel vodstvo. Tičar je visoko centralni pred gol, Vane je oviral vratarja in žoga je neovirano odskočila od zemlje v mrežo. Gostom ni uspelo ustvariti pred vrati Maribora nevarnih situacij, zato pa jih je se sreča rešila visokega poraza. Več žog se je odbilo od prečke v polje, pa tudi obe domači krili sta upropastili marsikatero šanso, ker sta iz vsake pozicije streljali na gol. V 34. min. je Tičar po pasu z desne strani zvišal na 2:0, naker se rezultat od odmora ni več izpremenil.

Po odmoru je bila igra sploščata nezanimiva, ker sta oba nasprotnika igrala brez pravega poista ter poizkušala presenetiti nasprotnega vratarja iz daljave. Proti sredini polčasa je Gradjanski iz popreje odprte igre prešel v lahko premoč ter prislili domačnega vratarja prvič k resni intervenciji, nato pa se je potrudilo tudi domače moštvo ter dominiralo do kraja. Plod mnogoštevilnih napadov je bil edini gol druge polovice, ki ga je dosegel Vane. Miloš je podal žogo visoko pred vrata, Urch je zapustil vrata. Vane pa je žogi izpremenil z glavo smer v mrežo. Po nekaj minutih se napadil je igra nato kmalu končala. Obšnstvo je zmago domačih toplo pozdravilo, mnogo veselja pa je vzbudila

tudi vest o zmagi nad Anglijo v Beogradu, ki se je medtem razširila po igrišču.

Zmaga ISSK Maribora je po poteku tekme več ko zaslužena, brez velikanse sreče, ki jo je imel Urch v vratih gostov, bi bili ti zapustili Maribor z neprimerno višjim rezultatom. Pri gostih sta posebej vzbujala pozornost le prvi branilec in srednji napadalec, najslabša formacija je bila krilska vrsta, ki jo je domači napad z lahko preizgledal. Pokazali so vsi lepo igro z glavo in dobro kondicijo. Pri domačih bi bilo po večerajšnji tekmi krivično kogar koli posebej hvaliti. Vsi so se potrudili do skrajnosti. Krilska vrsta je imela odličan dan. Izdatno je podpirala napad ter pri tem nasprotniku ni pustila ustvariti niti ene zrete situacije. Tudi napad je bil prav dobro razpoložen, očitni bi se pač dalo obema krilima, da po stari navadi zapuščata svoje mesto. Obramba je imela prav za prav malo resnega dela, zlasti vratar ter ga je prav tako prav dobro opravila. Zanimivo je razmerje kotov 11:0 za Maribor.

Večerajšnje tekme je bil prav dober trening za predstoječe izločilne tekme. Kot sodnik je fungiral ss. g. Konič.

SLAVIJA-RAPID 3:0 (1:0)

V predgri si je Slavija zasluženo priložila zmago nad Rapidom, ki je nastopil s tremi rezervnimi igralci. Rapid je imel sicer terensko več od igre, toda pred vrati ni uspeval, dočim je Slavija izkoristila priložnosti, ki so se ji nudile. Gol je za Slavijo so zabil Zelena, Čebuj in Knezer, slednji je pri stanju 3:0 zastretil še enajstko. Sodil je ss. g. Jančič.

s Na motociklistični cestni dirki št. Vid —Medno je zmagal Anton Uroš (I. HMK, Zagreb), ki je dosegel povprečno brzino 140,8 km na uro, drugi je Janez Šiška (MK Ilirija).

Zelezničar ostane v konkurenci za pokal

SK ZELEZNIČAR JE ODPRAVIL HERMEŽANE V BORBI ZA POKAL PROMETNEGA MINISTRA TER BO V NEDELJO IMEL V GOSTEH SK ZELEZNIČAR (Z)

ZELEZNIČAR-HERMES 4:0 (1:0)

Ze zgodaj popoldne se je pričela na stadionu pokalna tekma med SK Zelezničarjem in ljubljanskim Hermesom za pokal prometnega ministra. Pred maloštevilnimi občinstvom so domačini zasluženo zmagali. Bili so ves čas igre v premoči, v glavnem se je bila borba med domačim napadom in vratarjem gostov, ki jih je obvaroval večjega poraza. Do pravega razmaha pa so Zelezničarji prišli šele v drugi polovici, ko so začeli predvajati nizko igro ter tako goste z lah-

koto po mili volji preigrali. Pred odmorom je bil v 35. min. uspešen Pavlin, v 12. min. druge polovice je Lešnik zvišal na 2:0, v 34. in 39. min. pa sta Pavlin in Frangeš II. postavila končni rezultat. Od 30. min. je Zelezničar igral brez blesiranega Lešnika. Tekmo je sodil ss. g. Nemeč.

Z večerajšjo zmago se je SK Zelezničar plasiral v naslednje kolo, kjer bo njegove nasprotnik zagrebški SK Zelezničar, ki bo v nedeljo gostoval v Mariboru.

Kolesarji bodo otvorili sezono

V nedeljo bodo otvorili letošnjo sezono tudi naši kolesarji. Mariborska podzveza bo priredila prvenstvo tekmovalca za seniore in juniore, za prve na 30 km prog Maribor-Marenberg-Maribor, za druge pa na 60 km prog Maribor-Brezno-Maribor. Start bo ob 8. pri kilometru 11 na Koroski cesti, kjer bo tudi cilj okoli 11. ure. Za dirki vlada v krogih naših kolesarjev veliko zanimanje.

MARIBORČANI NA NACIONALNEM TENISKEM PRVENSTVU

V Zagrebu se vrši 16. nacionalno prvenstvo v tenisu, na katerem sodelujejo tudi štirje Mariborčani, ki so doslej dosegli prav častne rezultate. T. Kukuljevič je jako težko izvojeval zmago nad Toničem (ISSK Maribor) 2:6, 6:4, 7:5, Albanež (ISSK Maribor) pa je premagal Molineza 4:6, 6:3, 6:2. Drugi dan turnirja so Mariborčani dosegli sledeče rezultate: Albanež—Štok 6:0, 6:2; Tonič—Miočič 6:3, 6:1, dr. Žolger—Tonič 6:1, 6:3; Blanke (Rapid)—Žolger 4:6, 6:2, 6:3; Blanke ul.—Miller 6:0, 6:1.

V glavni skupini sta bili večeraj odigrani sledeči igr. Pallada je premagal Schäfferja 6:3, 6:1, 6:0. Nato je bil na sporedu finale dam Florijanova—Kovačeva, ki je bil pri stanju 6:0, 6:6 za Kovačevo radi dežja prekinjen. Turnir se danes nadaljuje.

PROFESIONALNI TENISKI TURNIR V LONDONU

Ob velikem zanimanju se je pričel v Londonu teniski turnir profesionalnih igralcev. Budge je premagal Tildena 6:2, 6:2; Vines pa Nuesseina 5:7, 6:3, 6:4.

OSTALI REZULTATI:

Celje: SK Celje—SK Olimp 4:1 (1:0); Celje (jun.)—Borut (Gotovli) 7:1 (3:1). Sušak: medmestna tekma Zagreb—Sušak 0:3. Ljubljana: Marsov turnir: Mars—Grafika 3:0; Reka—Jadrani 4:2; Grafika—Jadrani 1:1; Zreb je odločil za Grafiko, Reka—Mars 2:1. Pokal si je osvojila Reka.

s HASK, ojačen z Matošcem (Hajnč), je po jako slabi igri izgubil prijateljsko tekmo proti VFB Stuttgart s 4:2 (2:1). s Poverjenstvu SOLNP-a (službeno). Delegiranje bo objavljeno jutri.

s Okrogni odbor LNP-a bo imel drevo sejo ob 20.

s Italijani so za dvoboj proti Jugoslaviji za Davisov kup odločili igralce Canapella, de Stefania, Cuccella in Taronia.

s Italijanski nog. prvak FC Bologna je remiziral v Hamburgu s Hamburger SV 3:3 (0:3).

s Tudi Marenberg hoče gojiti sport. Akoravno je Marenberg velik trg, še do danes

nima nobenega sportnega kluba. Zato bi bilo dobro, če bi prišlo do tega in bi ga ustanovili, ali bi pa vsaj naredili odsek kakšnega mariborskega kluba. S to prošnjo smo se obrnili na narodnega poslanca g. Karla Gašjka. K. M.

s Kandaharski spust bo odslej naprej vsako drugo leto v Franciji. L. 1940 bo najbrže 20. marca v francoskih Alpah. s Nemčija bo odigrala 23. maja v Bresnu nogometno tekmo z reprezentanco Irenu. Doslej sta obe državi odigrali dve tekmi. V Dortmundu je l. 1935 zmagala Nemčija s 3:1, povratno tekmo v Dublinu pa so Irski s 5:2 odločili v svojo korist.

Sokolstvo

VSEJUNASKI ZLET V SOFIJI OD 8. DO 12. JULIJA.

Sokolska župa Maribor sporoča sledeče: 1. Na zlet lahko potujejo samo oni, ki so že 6 mesecev člani. 2. Naraščaj lahko potuje zraven. 3. Udeleženci morajo imeti slavnostne kroje, narodne noše niso dopustne. 4. Oni, ki še niso prekorajši 26. leta, morajo nastopiti s prostimi vajami. 5. Stroški za vožnjo tja ter nazaj, prehrana, stanovanje in potni list znašajo okoli din 600.—. 6. Takoj se prijavite svojim društvom. 7. Na zamudnike se ne bo oziralo. Kdor se ne bo pravočasno prijavil pri svojem društvu, ne bo mogel potovati.

I. Sokol Maribor I. Da se društvo odloži svojemu ustanovitelju starosti Dr. Ljudevitu Pivku bo v nedeljo ob prikliski svoje desetletnice izdala znake z njegovim likom. Hočemo ceniti in cenimo njegovo delo, ker je to zaslužil.

I. Tiskarski škrat je v sredo naredil iz 10-letnice Sokola Maribor I. kar 20-letnico; s tem to napako popravljamo.

Sah

»EVROPA-TURNIR« V STUTTGARTU

Dosedanja kola »Evropa-turnirja« v Stuttgartu potekajo v zelo napeti in ozor čeni borbi. Favoriti za prvo mesto igrajo zelo previdno, vendar pa proti slabšim igralcem prav podjetno. Forsira posebno Bogoljubov, ki bi spet rad zažarel v svoji nekdanji veliki slavi.

Po 5 kolu vodi Bogoljubov s 4 točkami, sledijo dr. Vidmar, O'Kelly in Engels s 3 in Elikases z 2 1/2.

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

»Da bi se bilo stopilo? Nikakor ne!« je vzklilni Beeke. »Kavčuk, dal Toda zobje bi bili morali ostati raztreseni v ustih. Pa jih ni!«

»Nekaj pa ste našli, kaj ne?« »Da, Poglejte tole!«

Beeke se je približal oknu, da je sonce osvetlilo predmet, ki ga je držal s pinceto.

»Košček na pol raztopljene kovinske žlice, ki pa ni iz čistega zlata.«

»Del klučke, ki je držala umetno zobovje v čeljusti!« je vzklilni doktor Archer. »In to dokazuje, da je umetno zobovje imel, kajne?«

»No, in kje je zobovje zdaj?« »Ne vem. Tega pa ne razumem.«

»Vse je prav preprosto,« je pojasnil Beeke. »Morilec se je v poslednjem trenutku spomnil umetnih zob svoje žrtve. Bal se je, da ne bi zobovje ostalo nedotaknjeno, ker je vedel, da bodo z njegovo pomočjo odkrili, kdo je mrtvec. Zato ga je odstranil, pa tako nerodno, da je klučka na eni strani ostala v ustih.«

»To ni tako važno.« »Morda nam bo to pomagalo najti zo-

bovje.« je odvrnil Beeke. »Človek nikoli ne ve...«

Utilimil je in oči so se mu zasvetile. »Vraga! Vprašujem se...«

Pa ni dogovoril in tako doktor Archer ni izvedel, kaj se je izpraševal.

SEDMO POGLAVJE. Najemnica vile »Aurora«.

Warren Clinton je kadir cigareto v veliki sobi. Sinjeza leva, ob oknu. Naročil si je kozarec piva, čeprav mu ni bilo do pičaje. Se zmerom je bil ves nemiren zaradi svojega pogovora z nadzornikom Beekom. Misil je, da bo zadovoljil njegovo radovednost, toda detektiv ga je zalotil na laži. Če bo poskušal oditi iz Malow-Datcheta, ga bodo nedvomno takoj zaprli. In najhujše je to, da mu prav za prav ne bi bilo treba ničesar prikrievati. Če le ne bi bil dekletu obljudil, da bo molčal!... Vpraševal se je, kdo bi ona mogla biti, in zakaj se mu ni dala spoznati.

V mislih so ga ustavili trije ljudje, ki se počasi stopali po cesti. Bil je nadzornik Beeke v svoji slabo ukrojjeni obleki, Eustace, ki je bil kakor iz škatlice vzet,

in malhen, debelušen možak, ki je krilil z rokami, kakor bi plaval.

Warren jim je z očmi sledil. Nedvomno so bili namenjeni v mrtvašnico in debeluh je moral biti uradni zdravnik. Warren se je polotil nov nemir. Zakaj ga zdržujejo tu? Ker je neki norec napravil neumnost, da je ziezal v kabino razbitega letala in se tam igral z vžigalicami... Toda kdo je le mogel biti tako nespameten? Saj je moralo vendar smrdeti po bencinu, in ta duh bo vendar vsako poznal! Ne, za to zadevo se mora skrivati nekaj skrivnostnega in strašotnega. Poličija sumi zdaj njega, in če ne bo mogel dokazati, da ni imel potnička, bo moral pričati pri ogledni razpravi. Pri-seci bo moral, in če bo potem govoril o padalu, ki se mu je utelo na zidu, bo krivo prisegel.

In nekaj besed lepega dekleta bi vse pojasnilo! Prepričan je bil, da dekle ne pozna nerodnega, da obupnega položaja, ki je zasel vani samo zaradi nje. Če bi to vedela, bi bila najbrž sama na policijo in povedala, da je bila ona v Carringtonovem parku.

Vzdruitel je. Trije moški so že odšli dalje in se skrili za ovinkom. V istem trenutku pa je zagledal dve novi osebi, ki sta stopili iz ljubke hiše zraven cerkve. Zupničev je moralo biti ta hiša, kajti ena izmed novih oseb je bil pastor. In dru-

ga... Warren je hlastno odinrl zastor. ...Pred sabo je spet videl lepo dekle. Občudoval je nieno plemenito hojo in gribe.

»Moj Bog!« je zamrmral. Ali je bilo to dekle pastorejva hčr? To bi hitro razlozilo uganko. Toda, ali bi neaj lahko pripisal, da se bo popolnito vti-hotaplja, od glave do nog v črsem, na Carringtonov vrt? Warren je bil spet v precepju. Saj ni sanjal!

Po sliki se je pomiril. Vsekakor bo lahko zvedel, kdo je ona, kajti s pastorem je šla pravkar mimo okna. Warren je na dušek izpil kozarec, potem pa je stopil k točini mizi, lejer je stal krčmar in bral dnevnik.

»Napolnite mi kozarec,« je dejal Warren. »Kako je pri vas mirno. O, tamle gresta pa pastor in njegova hčr!« je potem iznenada vzklilnil.

»Ta gospodična, ki gre s pastorem, pa ni njegova hčr,« mu je povedal gostilničar. »To je gospodična Jill Glenisterjeva.«

»Potem obžalujem pastora,« se je pomejal Warren. »Na takšno hčr bi bil lahko ponosen.«

»Da, gospodična Glenisterjeva je zelo lepa,« je potrdil krčmar in napolnil kozarec. »Pa kako spretna jet... Preživlja se s koračičnim delom.«

(Dalje sledi.)

Kultura

Koncert Akademskega pevskega zbora

Po svoji zasnovi in smotru ima delo APZ-a daleč večji pomen kakor delo ostalih naših pevskih združenj. Koncerti le-tih imajo po večini le omejen artistski in lokalni pomen, delo APZ-a (ki ne obsega le koncertov) pa ima vsenaroden značaj in v svojih nasledkih, kakor bomo videli, zgodovinski pomen. Toda o tem pozneje. Sobotni koncert APZ-a v Mariboru — ena od stopinj v njegovem delovnem načrtu — se je pretvoril v mogočno narodno manifestacijo. Pri tem gre večina za sluzga organizatorje koncerta, ki so nam pokazali, da je navzven vsem težakom s pridnim pripraviljanim delom mogoče napolniti dvorano. Brez tega dela takega uspeha privedite prav gotovo ne bi bilo. O umetniškem, oziroma sploh kulturnem pomenu tega koncerta pa ni mogoče govoriti, ne da bi vedeli kaj več o zgodovini in delovnem načrtu APZ-a.

Po zapiskih Matije Tomca iz leta 1937. ob desetletnici APZ-a je le-ta pričel svoje delo v zelo težkih okoliščinah l. 1926. pod vodstvom Franceta Marolta. Prvič je zbudil pozornost javnosti z nastopom na svetovsni proslavi l. 1927. v Ljubljani. Toda prvi oficialni koncert, ki je bil pripravljen s težkimi naporji, je bil 4. julija 1927 v Mariboru. Za ta prvi odlični korak APZ-a imata posebne zasluge mariborska Glasbena Matica, ki je ta koncert omogočila, in mestna občina Maribor, ki je naklonila zboru podporo 3000 din. »Zbor je po enoletni, asketski trdi pripravi žel prve javne uspehe svojega dela.« Nadalje pravi Tomca: »Po triletnem delu je zamenjal dosedanjega dirigenta Marolta operni kapelnik g. Neifart, za njim je vodil zbor operni dirigent g. Stritof; nato skladatelj Marij Kogoj...« l. 1932. pa je prevzel zbor ponovno F. Marolt... Od l. 1933. pa do danes se je razvijal pot APZ-a stalno dvigala. L. 1934. je triumfalni zbor s prvim koncertom slovenske narodne pesmi (Korotan—Bela Krajina), ki je pomenil revolucije v dosedanjem pojmovanju, prirejanju in izvajanju naše nar. pesmi (podčrtal L. N.). V razvoju slov. vokalne glasbe je ta koncert važen mejnik in tehten donos k pravilnemu pojmovanju naše glasbene pre-

teklosti. Koncertni program je bil nasičen kvalitetnih del, ki segajo po izvoru daleč v našo preteklost in oživljajo ter bogate sodobno življenje... l. 1935. pa je pokazal APZ našo narodno pesem, kakršno si je izoblikovalo slov. ljudstvo na panonskih, gorenjskih, dolenskih in primorskih tleh naše domovine. Spored so sestavljali najbolj tipični, stalno kritično odteljavni napravi z omejenimi priložnostmi. Konstruktivna črta sporeda se je dvigala od najpreprostejše oblike narodne pesmi do visoko stilnega lika ciklične forme se nahajaj motiva. V uvodniku za ta koncert se nahajajo petero znansvenih pisanih klankov, ki so jih prispevali Boris Orel, Božo Vodusek, Rajko Ložar, Anton Skubic in France Marolt. Vsi članki pomenijo važen donos k izsledkom naše glasbene folklore.

L. 1937. je segel APZ še dalje nazaj v našo glasbeno preteklost. Podal nam je skrben predstavljal nam je Jakoba Gallusa in pesmi, ki sta jih vnesla v našo protestantsko pesmarico Primož Trubar in Adam Bohorič... »Vodilno načelo APZ-pri njegovem delu je glasba je smotno resno delo, ki zahteva skrajnega napora pevceve in dirigenta; s tem se postavlja v nasprotju s čitliviško usmerjenimi zbori, ki so smatrali in smatrajo glasbo za odlični in zabavo (podčrtal L. N.).« Izpodbijati hoče trditve, da Slovenci sploh nimamo svojega lastnega glasbenega izraza, da smo pod vplivi tujih kultur tako vsekali vase tuje prvine, da smo v njih popolnoma izgubili svoj lastni obraz. Izoblikovati hoče našo lastno glasbeno govornico, ki bi odgovarjala individualnim potezam naroda... S svojim strokovnim delom je dal pobudo drugače usmerjenim zborom za stvarjenje in koristnejše prizadevanje. Seveda je kljub dobremu namenu najprej negativno vplival na večino naših renomiranih zborov, ker je v umetniškem oziru izpodnesel tla vsenu podpoprečnemu nestrokovnjaštvi, ki se je po vojni tako široko razbohotilo v našem glasbenem svetu. Njegovo sistematično, strokovno utemeljeno delo, nedosegljiva višina njegovih koncertov, docela novi vidiki, ki jih je vnesel v našo zbornsko glasbo, zlasti v dosedanje pojmo-

vanje naše narodne pesmi, vse to je zbere, ki niso mogli seči tako visoko, za trenutek zmedlo. Začelo se je golo zunanje posmeganje dela APZ-a... Kjer to hotenje ni bilo organično zrasčeno s prejšnjim delom zborov, je kmalu nastal zastoj. Tako moremo deloma opravičeno govoriti o krizi našega zbornskega petja, ki je nastala nemalo zavolito stremljenju APZ-a in ki traja deloma še danes... Zmotno pa bi bilo misliti, da je pri nas zaradi trenutnega zastaja konec vokalne glasbe, da je nepotrebnost, da smo se je naveličali. Kakor msti drugimi... narodi... tako je določena tudi pri nas strogo vokalni glasbi eminentno kulturna vloha, ki je ni mogoče nadomestiti s č tako stilnim poudarjanjem pomena instrumentalne glasbe.

V dosoje zastavljenega smotra primere APZ-stilne koncerte (slov. moderna pesem, Foerster, slov. nar. pesem, slov. duhovna glasba XVI. stol. Za prihodnja leta so v načrtu: obna Preporoda, Novih akordov, tipičnih osebnosti novejši dobe, sodobne moderne, primerjalni koncerti s sorodnimi glasbenimi epohami slovanskih narodov itd.). APZ izdaja v lastni založbi period. edicije vokalne glasbe... Te

edicije kažejo pri Slovencih do sedaj še nepoznan stil in so eminentnega pomena v naši sodobni zbornski literaturi... Njih izsledki so važni za slov. etnografijo kakor tudi za kulturno zgodovino Slovencev sploh. Muzikalno pomenijo občuten prelom s harmonizacijski starije šole (Foerster, Hubad, Dev, Adamič). Edicije APZ-a pomenijo obenem veliki korak naprej do ustvaritve naše lastne glasbene govornice... »

Nadalje posnemamo iz teh zapiskov, da imajo APZ zbornsko šolo, kjer se je v sedmih enoletnih zbornskih tečajih v prvi 10 letih obstoja zbora večbalo 783 pevcev in 41 pevk.

Na koncu teh zapiskov pravi Tomca: »Njegovi (APZ-a) vskoletni koncerti niso samo koncerti v vrsti mnogih drugih, marveč markantni in impozantni glasbeno pomembni dogodki v naši kulturi... Mejniki so postavljali, pot je začrtana. APZ gre s svojim poslanstvom novemu razdobju naproti, odpira nam vrata v nov svet — in vendar že tako star, kakor je stara zemlja, h kateri smo zrasčeni tesno in nerazdružljivo kakor korenina k hrastu.« (Se nadaljuje.) L. N.

Zanimivosti

Raj in pekel v Južni Ameriki

RIO DE JANEIRO JE RAJSKA LEPOTA, V BRAZILSKIH PRAGOZDOVIH PA GROZA DOMA

Kdor je kdaj zavozlil s parnikom v prekrasni zaliv Rio de Janeiro, glavnega mesta Brazilije, čno najlepših obmorskih mest sveta, se ni mogel načuditi prelestni lepoti morja in okolice. V ljubkem zalivu, obdanem z visokimi stenami, se vijajo prekrasni drevedni palm in bujni tropski vrtni rasto sredi ponosnih palač.

Milijonsko mesto se vzpenja v mogočnih amfiteatralni scenaciji v notranjost, dokler se ne izgube zadnje vile v pravem pragozdu temnozelenega ozadja. V sončnih večerih se prelivaajo tisoč tonov od pastelno temne do škrlatno rdeče barve. Na širokih avenijah švigajo avtomobili, morje elegantnega sveta se sprehaja po Avenida Rio Branco. Tu se spaja ves prefinjeni svet južnjaškega flirta in žarki odsev južnega neba v prelestno bogastvo, ki se odraža v prekrasnih toaletah lepih, našminkanih senorit. Električna železnica se vzpenja visoko v breg, kjer sanjajo trokrsne vile na morje. V Capocabano se kakor v Monte Carlu zapravljajo dan za dnem težki milijoni ob ruleti.

V poletju, ko pritisne v Rio de Janeiro strašna vročina, se umaknejo ljudje v gore, v čarobni Petropolis, nekdanje pribežališče nesrečnega brazilskega cesarja Dona Pedra. Tu pozabljajo bogatini v sredi cvetja in zelenja vse tegobe razbeženega mesta na obali in čakajo dni, ko se spet vrnejo k šepetu južnega morja. Daleč od tod pa žive izselenci sredi divjih pragozdov žalostno življenje. Skoz divja gosta drevje le redkokdaj posle sonce, nikjer žive duše, povsod vlada smrtina tišina. V divji samoti kričijo svet, večini izseljenec je namenjena žalostna usoda. V »zelenem peklu« običajno prekasno spoznajo stari rek, da nihče ne hodi nezakovan pod palmami... Nesorazmerno prijetnejše je življenje na visokih ravninah Brazilije. Tu je sonca in svežega zraka dovolj, bujna trava in velike ploskve plodne zemlje vabijo k poljedelstvu. Ljudje zahajajo na bogati lov, lahko se smejejo vsemu svetu v obraz, saj jim ničesar ne manjka. Kaj so jim mar brige sveta, samo da imajo koda pred seboj in verno ženico v kočah, pred očmi po nepregledno ravan preri-je... Med prvobitci brazilskega primorja in zaledja je razlika kot med dnevom in

nočjo. Primorci so potuhnjeni in lažnivi, dočim so deželani zanesljivi, pošteni in hrabri ljudje. Vsi Brazilci so pa veliki prijatelji otrok.

Italijani bodo pili vedno manj kave, Starace je pozval Italijane, da se odrečejo zauživanju kave, ali da znižajo uporabo na najmanjšo količino. Tako bodo oškodovane države, ki ne marajo, da se plača njihovo blago z italijanskim blagom, temveč z zlatom.

Rojstva na Češkem so jela narasčati, Lani se je rodilo 105.138 otrok, 4000 več kakor l. 1937. Prirodni porast na Češkem in Moravskem je značal lani 13.534.

Haydnova lobanja pride v muzei, 31. maja bo minilo 130 let od Haydnove smrti. Haydnov muzej v Eisenstadtu, ki ima mnoge dragocene ostaline po skladatelju, se že pripravlja na ta jubilej. Shiranjeni so tam tudi originalni rokopisi cesarskih pesmi, zdaj pride med nje tudi pokojnikova lobanja.

Ekscitirana Amerika. V državi Ohio morajo vse mačke, ki pohajajo ponoči na ulico, imeti na repu privezavano rdečo luč. V Bostonu ne smejo igrati na violino in imeti pse, ki so višji od 30 cm. V Centraliji, majhnem mestecu na zapadu države Washington, morajo moški nositi brado, v Los Angelesu nasprotno, ne smejo moški nositi brke. V južni Karolini ne sme nihče v cerkev z revolverjem v žepu, v Virginiji se ne smejo kopati doma, temveč le na dvoriščih. piše londonski list »Parade«.

Srečno so ženske na Švedskem, kjer imajo toliko državljanjskih pravic kakor le maokeje. Švedska žena ima vse pravice glasovanja in službe kakor moški, celo v duhovniškem stanu so zastopane. Edino vojska je zamje še nedostopna. Socialistične prvakine — poslanci v parlamentu so zdaj dosegle, da se ne sme nobena ženska odpustiti iz službe zato, ker se je poročila.

Godba napravi potovanje prijetnejše. Avtomobilski radio-prejemniki se naglo vpeljujejo v promet. V Ameriki so takšne naprave že davno splošno v rabi, tudi pri nas zmajuje dejstvo, da je posebno ob slabem vremenu potovanje mnogo prijetnejše, če sediš v avtomobilu in poslušajš glasove, ki prihajajo iz ozračja. —

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 nar. najmanjša pristojbina za vsake oglasne dni 10. Družba, oglasovalec in izvajalec oglasil dni 10. — po besedi. Najmanjši znesek za vsake oglasne dni 10. — Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davki za ukrajino oblasti znaša 2. —, znesek za male oglase se plačuje takol ur naročilo oziroma se je vpostavi v glavnih skladu s naročilom ali se ne po notni obročnici na čekavni račun št. 11.609. Za vse druge odgovore sledi.

Razno
SLADKORNO BOLNI!
Dobavitelj splošne bolnice pekarna Rakusa, Koroska c. 24, pripravila zdravniško priporočila in v kemičnem inštitutu Ljubljana analiziran kruh in moko za diabetičarje. 4181—1
POSKUŠATE TUDI VI
v vitaminih in okusu nedoseg ljiv sladki kmetijski kruh pekarne Rakusa, Koroska c. 24. 4180—1
NAHRBNTNIKI
velika izbira, ori Šterbal, Meljska 2. 4396—1
KLOBUKE
vseh vrst, doma izdelane, proti dežju impregnirane, kakor tudi čenice po konkurenčni cenah dobite le pri Baboček Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska ul. 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din. 4421—1

Posest
NOVOZIDANO HISO
dopnosa 10.000 din letno, priključne, vrh obkrojeni kraj izpod vrednosti prodam din 55.000 gotovine, 30.000 kmilža ba. Informacije: »Křma«, Pobrežje, Gosposvetska 56, pri Mariboru. 4072—2
Kupim
Rabljeno **HMELJSKO SUŠILNICO** v dobrem stanju proti plačilu v gotovini kupim, Ponudbe poslati na inž. Pahernik, Vuhred. 4397—3
Stanovanje išče
3—4-SOBNO STANOVANJE s kompletnim komfortom v bližini Glavnega trza ali parka išče trgovec za l. nolič, eventualno zvame v našem celo vilo. Ponudbe pod »Točen plačnik« na unravo lista. 4389—6

Prodam
BUFFT V SUŠAKU
na prodaj v centru, radi selitve. Posreduje Vodopivec Petar, Buševard. Kralja Petra št. 16. 4418—4
Sobo išče
TAKOJ IŠČE
1 sobo z dvema posteljama in kopalnico, višji oficir. Naslov 32. art. puk., mator Belič. 4419—8
Dopisi
DRAGICA!
Ker bil U. E. tam — ne razumem... Ali zopet nespornazum? T. B. 4420—12
Novo blago za zavese
olepša Vaš dom
Bogato izbiro prinaša
Tekstilana Büdefeldt
Maribor, Gosposka ul. 14

Najboljše kosovno apno
Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10

Širite »Večernik«

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Vsemogočni poklical k sebi preljubega očeta, starega očeta in tasta, gospoda
JOSIPA DOLESA
žel. zvanikača v pok.
ki je v četrtek, dne 18. t. m., ob 10. uri po dolgi in mučni bolezni v starosti 66 let, predviden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb predragega rajnega se bo vršil v soboto, dne 20. t. m., ob 16. uri iz mrtvašnice na magdalenski pokopališču.
Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek ob 7. uri zjutraj v magdalenski župni cerkvi.
Maribor dne 18. maja 1939.
Mimica, hčerka Lojze Verdikon, zet Dušan, vnuk